

خطبه فدکیه زهرا(س)؛ تجلی‌گاه توحید و غایت حکمت متعالیه

خطبه فدکیه شامل مسائل شرعی و عقلی (فلسفه و حکمت) بوده و به غایت حکمت متعالیه در این خطبه اشاره شده است ...

خطبه فدکیه شامل مسائل شرعی و عقلی (فلسفه و حکمت) بوده و به غایت حکمت متعالیه در این خطبه اشاره شده است و علت این‌که حضرت زهرا(س) در خطبه فدکیه به مسئله توحید بیش از مسائل دیگر پرداخته‌اند، آن است که وظیفه انبیا(ع) و اهل بیت(ع) تبیین این مسئله برای مردم بوده است.

آیت‌الله سیدمحمد حسینی زنجانی، فرزند آیت‌الله‌العظمی سیدعزالدین حسینی زنجانی (شارح خطبه فدکیه حضرت زهرا(س))، در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، اظهار کرد: مظلومیت حضرت زهرا(س) يك واقعه نیست که در زمان خاصی اتفاق افتاده و خاتمه پیدا کرده باشد، بلکه جریان مظلومیتی است که سرزمین فدک یکی از شواهد آن است. این جریان مظلومیت از روزی که شروع شد، ادامه پیدا خواهد کرد تا این‌که با ظهور حضرت ولی عصر(عج) و انتقام ایشان از ظالمان در حق مادرشان خاتمه یابد.

آیت‌الله حسینی زنجانی با بیان این‌که حضرت زهرا(س) برای تظلم به مسجد رفتند، عنوان کرد: حضرت زهرا(س) درصدد بودند که سرزمین فدک که حق مسلم و شرعی ایشان بود را احیا کنند، زیرا بر هر مسلمانی واجب است در صورتی‌که مورد ظلم واقع شود، از حق خود دفاع کند.

وی در ادامه افزود: البته سرزمین فدک دارای چنان درآمد بالایی بود که از قیل آن منافع زیادی عاید مسلمانان می‌شد. در حقیقت حضرت به دنبال این نبودند که تنها از این منافع برای خود و خانواده و فرزندان خود استفاده کنند، بلکه بیشتر دل ایشان به حال مسلمانان مدینه و حتی نسل‌هایی که بعد از ایشان قرار بود از عایدات این باغ استفاده کنند، می‌تپید.

آیت‌الله حسینی زنجانی با اشاره به درآمد بالای باغ فدک عنوان کرد: درآمد و عوایدی که از طریق باغ فدک به‌دست می‌آمد بسیار زیاد بود، به‌طوری‌که نقل شده سالانه چندین هزار دینار طلا عواید این سرزمین در زمان حضرت زهرا(س) بود. اگر اجازه می‌دادند که این درآمد در طریق صحیح استفاده شود، تمام مسلمانان مدینه از آن برخوردار می‌شدند و حتی مابقی آن به خزانه حکومتی و بیت‌المال مسلمین ریخته می‌شد.

مدیر حوزه علمیه «#سید» زنجانی با بیان این‌که حضرت زهرا(س) در خطبه فدکیه، در قالب دفاع از حق خود مسائل عمیق اعتقادی و سیاسی نیز مطرح کردند، تصریح کرد: حضرت زهرا(س) در جواب خلیفه اول که عنوان کرده بود «#نحن معاشر الانبیا لا نورث» که انبیا ارثی از خود برجای نمی‌گذارند، فرمودند: مگر در قرآن این آیه را نخوانده‌ای که «#يَرِثُهَا يَحْيٰى» که حضرت یحیی(ع) نه تنها از حضرت زکریا(ع) بلکه از آل یعقوب(ع) ارث می‌برد.

نویسنده کتاب «#آداب زیارت عاشورا» با تأکید بر این‌که خطبه فدکیه شامل مسائل شرعی و مسائل عقلی (فلسفه و حکمت) است که به غایت حکمت متعالیه در این خطبه اشاره شده است، خاطرنشان کرد: علت این‌که حضرت زهرا(س) در خطبه فدکیه بیشتر به مسئله توحید می‌پردازند، از این جهت است که وظیفه انبیای الهی به‌طور کلی و وظیفه ائمه و معصومین(ع) این است که به بیان توحید برای مردم بپردازند.

وی با اشاره به این‌که خطبه فدک بهانه‌ای بود برای تشریح و توضیح توحید برای مردمان آن عصر، گفت: هر کس بخواهد توحید واقعی داشته باشد، باید تسلیم محض در مقابل اوامر انبیای الهی و ائمه اطهار(ع) باشد که از جمله ایشان حضرت فاطمه زهرا(س) است.

آیت‌الله حسینی زنجانی در ذکر دلیل این مطلب ادامه داد: زیرا در برخی از ادعیه و احادیث چنین نقل شده که هیچ فرقی میان خداوند متعال و این ذوات مقدسه نیست، مگر این‌که خداوند واجب‌الوجود است و این انوار مطهره ممکن‌الوجود هستند. در حقیقت در خطاب به خداوند عنوان می‌شود که تو الله و رب هستی و این ذوات مقدسه عبد تو محسوب می‌شوند.

مدیر حوزه علمیه «#سید» زنجانی در ادامه افزود: هرکس بخواهد توحید را بشناسد لازم است که ابتدا این افراد (معصومین(ع))

را بشناسد، سخنانشان را ببیند و بشنود و مطیع محض این بزرگواران باشد، تا بتواند صراط مستقیم که راه اهل بیت (ع) است را درست ببیند و به سرمنزل مقصود برسد.

مدرس عالی حوزه علمیه زنجان با اشاره به شرح خطبه فدکیه آیت‌الله‌العظمی سیدعزالدین حسینی زنجان با عنوان «#شرح خطبه حضرت زهرا(س)> اظهار کرد: این کتاب مشتمل بر شرح خطبه فدکیه - سخنرانی حضرت زهرا(س) در مسجد با خلیفه اول - است. همچنین این شرح شامل سخنانی است که آن حضرت با زنان مهاجرین و انصار داشتند که برای عیادت آن جناب به منزلشان آمده بودند.

وی با بیان این‌که در این شرح به بیان تفصیلی سخنان و خطب برجای مانده از حضرت زهرا(س) پرداخته شده است، خاطرنشان کرد: البته باید توجه داشت که شروح دیگری نیز پیرامون خطبه حضرت زهرا(س) نوشته شده است، اما فرق عمده این شرح با شروح دیگر این است که شرح آیت‌الله‌العظمی زنجان پس از بیان متن خطبه به شرح واژگان و مفردات آن می‌پردازد و در این میان لغاتی که نیاز به شرح دارند، توضیح داده می‌شود.

آیت‌الله حسینی زنجان افزود: در این کتاب بعد از شرح واژگان به بیان مباحث تاریخی و شرح مطالب فلسفی، کلامی و اعتقادی پرداخته می‌شود و در مجموع می‌توان عنوان کرد که تمام مطالب به‌صورت منقح و دسته‌بندی شده در این شرح آمده است. بعد از ذکر این توضیحات آیت‌الله‌العظمی زنجان وارد شرح متن خطبه می‌شوند و به تفسیر سخنان حضرت زهرا(س) می‌پردازند.

مدیر حوزه علمیه «#سید> زنجان با اشاره به انگیزه و علت نگارش شرح خطبه فدکیه از سوی آیت‌الله‌العظمی زنجان خاطرنشان کرد: همان‌طور که خود ایشان در مقدمه این شرح عنوان می‌کنند، شبی در عالم رؤیا آیت‌الله‌العظمی شیخ محمدحسین غروی اصفهانی را می‌بینند. لازم به ذکر است که شیخ محمدحسین غروی اصفهانی از اساتید بسیار برجسته حوزه علمیه نجف بودند که در میان علما و شاگردان ایشان معروف است که فهم مطالب عنوان شده از سوی ایشان بسیار مهم بوده و هست، به‌طوری‌که مراجع عظام تقلید به فهم مطالب این بزرگوار افتخار می‌کنند.

مدرس عالی حوزه علمیه زنجان ادامه داد: این جمله در مورد آیت‌الله غروی اصفهانی مشهور است که «#یمتحن به العلما> که به وسیله مطالب شیخ محمدحسین غروی اصفهانی، علمای بزرگ امتحان می‌شوند. ایشان همچنین حق استادی بر گردن جدّ ما یعنی مرحوم آیت‌الله سیدمحمود حسینی موسوی نیز دارند.

وی در بیان رؤیایی که آیت‌الله‌العظمی زنجان مشاهده کرده بودند، ادامه داد: شیخ محمدحسین غروی اصفهانی در عالم رؤیا به آیت‌الله والد عنوان می‌کنند که من از سوی حضرت صدیقه کبری(س) آمده‌ام. ایشان به من مأموریت داده‌اند که به شما بگویم که خطبه من را شرح کنید.

آیت‌الله حسینی زنجان با بیان این‌که این رؤیا زمانی اتفاق افتاد که آیت‌الله‌العظمی زنجان در مسجد جامع زنجان معروف به «#مسجد جامع سید> به شرح خطبه حضرت زهرا(س) می‌پرداختند، عنوان کرد: ایشان از خواب بیدار می‌شوند و متحیر از مفهوم خواب و این‌که حضرت زهرا(س) از ایشان چه عملی را در حقیقت خواسته‌اند، تصمیم می‌گیرند که شرح خطبه فدکیه را مکتوب کنند.